

3D-tulostuksen yhteishanke 3D TY

Metallien suorakerrostus (WAAM/L-DED) tuotteen/komponentin suunnittelun ja tuotannon kannalta

3DTY Metallinebinaari 7.11.2024 klo 13-15
Suurten kappaleiden metallitulostus WAAM ja L-DED menetelmillä.

Kari Mäntyjärvi
Oulun yliopisto – Tulevaisuuden tuotantoteknologiat (FMT)

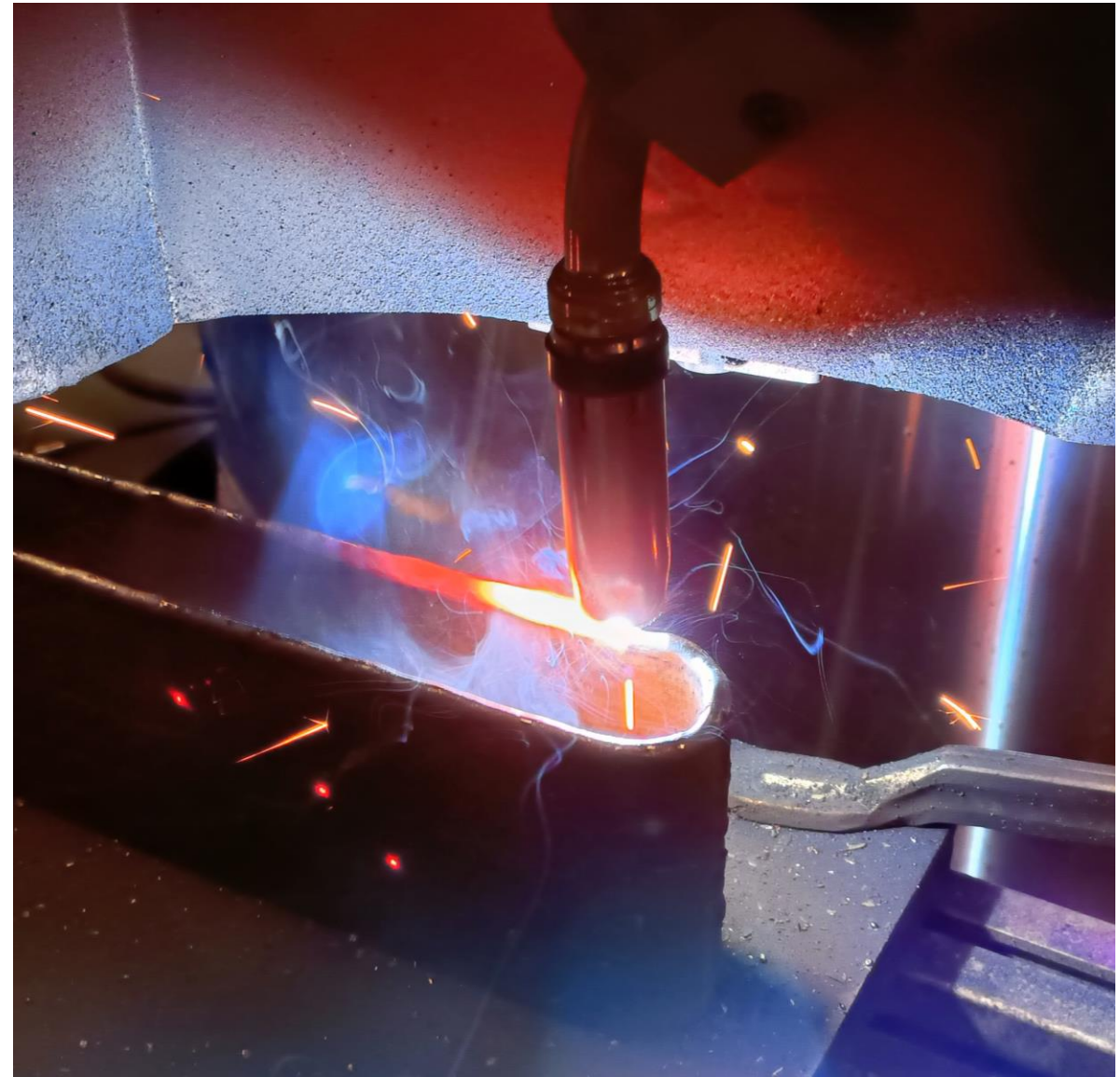

Euroopan unionin
osarahoittama

Metallien suorakerrostus

- Metallien suorakerrostus (Directed Energy Deposition, DED) on ainetta lisäävä valmistusmenetelmä, jossa metallijauhetta tai -lankaa sulatetaan joko kaarihitsausmenetelmillä, laserilla tai elektronisuihkulla kohteen pinnalle haluttuun muotoon.
- Menetelmiä:
  - Arc-DED / WAAM (Wire-Arc Additive Manufacturing) – Mig/Mag, lanka-Tig tai Plasma hitsausmenetelmät
  - L-DED – Laser DED. Lisäaine joko lankana tai jauheena
- "Karkeita" ja "epätarkkoja" menetelmiä – Tarkkuus tehdään yleensä koneistamalla
- "3- tai 5-akselinen" robotti tai CNC mekaniikka

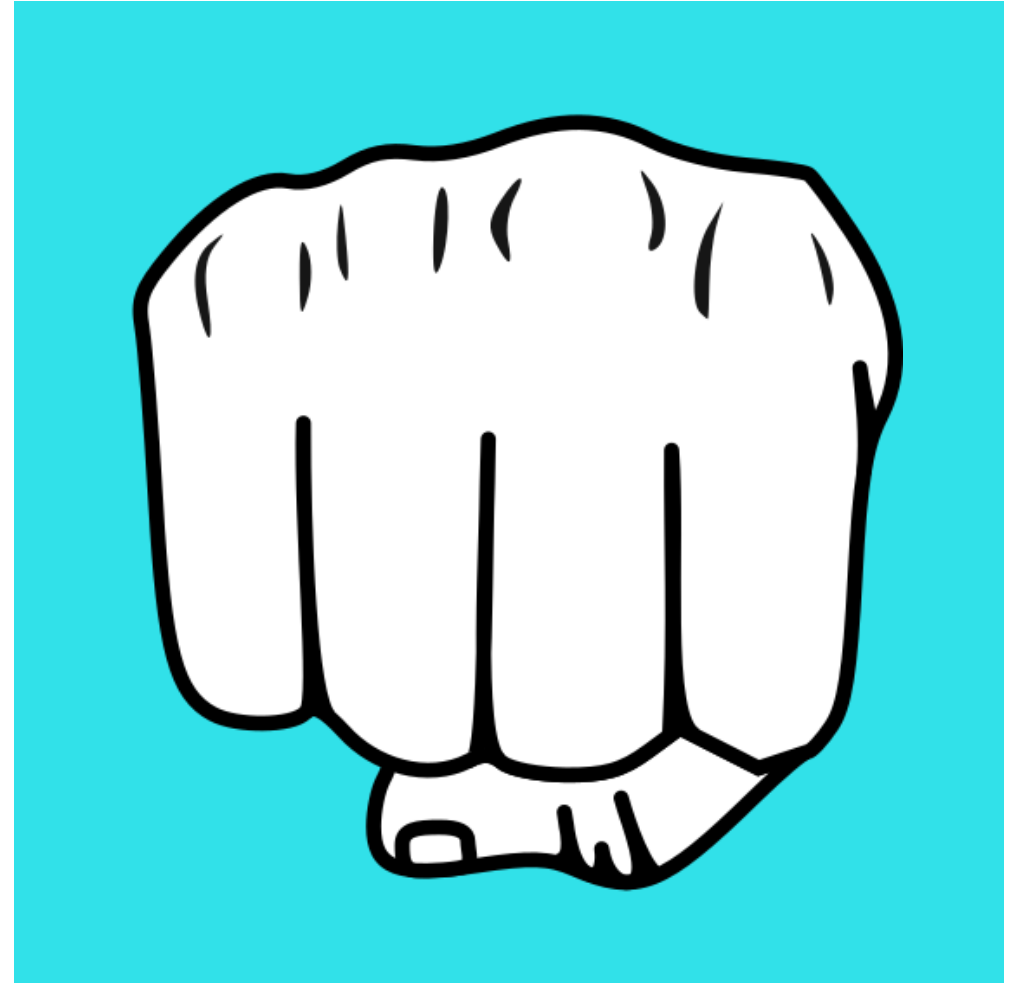

Euroopan unionin
osarahoittama

Nyrkkisääntö 1 ja 2

1. **" Jos osan voi valmistaa kustannustehokkaasti perinteisillä menetelmillä, niin sitä ei luultavasti kannata valmistaa AM menetelmillä! "**
  - Hyvät 3D-tulostettavat osat ovat yleensä:
    - o sellaisia, että niissä kyetään hyvin hyödyntämään AM-menetelmän mahdollisuuksia
    - o rakenteeltaan sellaisia, että niitä on hankala tai mahdoton valmistaa muilla menetelmillä
    - o niissä saadaan yhdistettyä monta osaa yhdeksi kokonaisuudeksi
    - o prototyyppi- tai piensarjaosia
    - o yksittäisosia tai personoituja osia
2. **" Geometrian monimutkaistuminen ei yleensä lisää lisäävän valmistuksen kustannuksia ja rakenteen keventäminen taas yleensä vähentää niitä! "**
  - Suunnitellaan aina keveitä (ja kestäviä👍) AM-osia

Kuva: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/1/1d/Human_fist_different_sides.svg/2560px-Human_fist_different_sides.svg.png

Euroopan unionin
osarahoittama

Lähde: Kavosarja Steford Williams: Wire Based Additive Manufacture at Cranfield Universit, May 2018

Euroopan unionin
osarahoittama

DED standardit ja oppaat

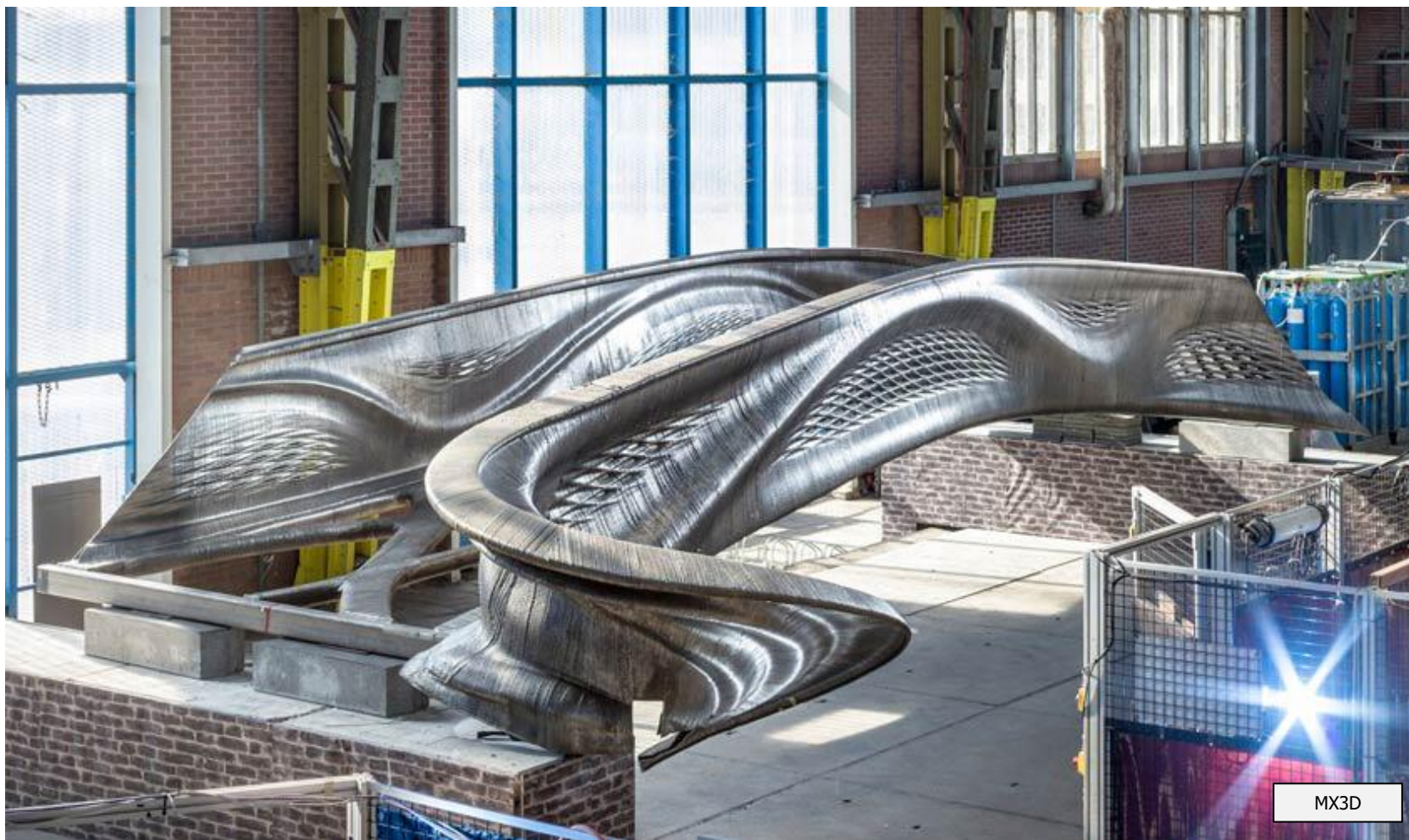
- ASTM F3187-16 Standard Guide for Directed Energy Deposition of Metals
- F3413 – 19 Guide for Additive Manufacturing, Design, Directed Energy Deposition
- ISO/ASTM 52943-2:2024 Additive manufacturing for aerospace — Process characteristics and performance Part 2: Directed energy deposition using wire and arc
- ISO/ASTM CD 52922 Additive manufacturing — Design — Directed energy deposition of metals (CD = Committee Draft)
- AMS7010A Laser Directed Energy Deposition Additive Manufacturing Process (L-DED)
- SFS-EN ISO/ASTM 52910:2019 Additive manufacturing. Design. Requirements, guidelines and recommendations (ISO/ASTM 52910:2018) – YLEINEN
- [Lockett et al: Design for Wire + Arc Additive Manufacture: Design Rules and Build Orientation Selection](#)
- [Meltio design guidelines](#)
- [NASA: Principles of Directed Energy Deposition for Aerospace Applications](#)
- [U.S. Nuclear Regulatory Commission \(NRC\) - Draft Guidelines Document for Additive Manufacturing—Laser Directed Energy Deposition](#)

DFMA = Design for Additive Manufacturing

- Kappaleiden suunnittelu valmistusmenetelmä huomioiden
- Geometrinen vapaus - Vanhojen tapojen ja perinteisten mallien rikkominen!
- Valmistettavuus, luotettavuus ja kustannusten optimointi
- Suunnittelussa:
  - Geometrian FEM pohjainen optimointi
    - lujuus- ja paino-optimointi
  - Osien vähentäminen yhdistelemällä osia
    - Kustannuksia pois osavalmistuksesta ja etenkin kokoonpanosta!
  - Rakenteen moninaisuus
    - esim. kenno-, verkko- ja huokosrakenteen hyödyntäminen
- Massaräätälöinti
  - jokainen osa voi olla erilainen
- Monimateriaalitulostus
  - erilaisia ominaisuuksia/materiaaleja samassa tulosteessa
- Tulostusasennon ja tukien huomiointi jo kappaleen suunnitteluvaiheessa → jälkikäsittelyn minimointi
- Lisäävän valmistuksen yhdistäminen muihin menetelmiin
  - Valut, levyosat, kierrätetyt rakenteet/korjaus

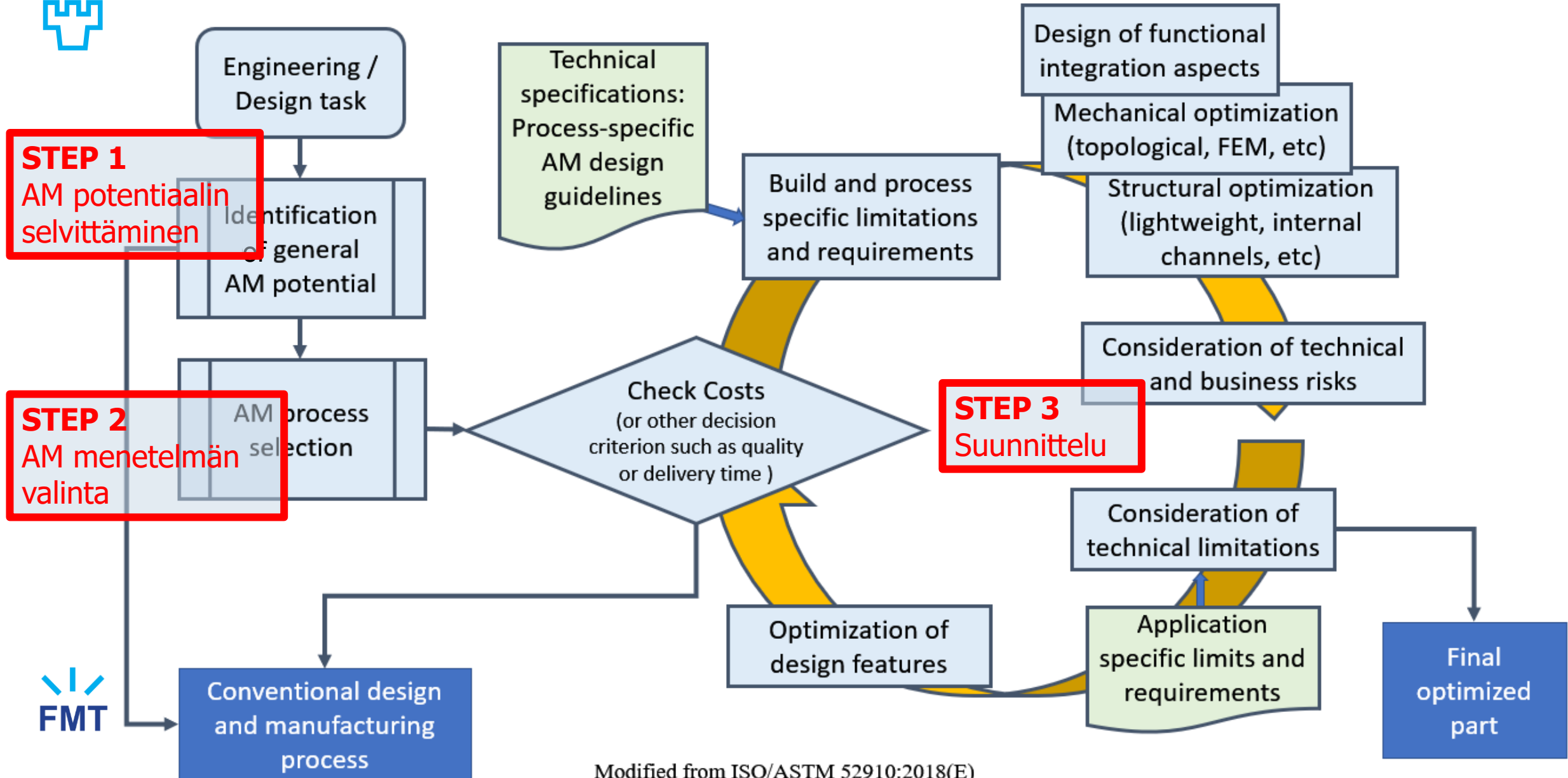

Euroopan unionin
osarahoittama

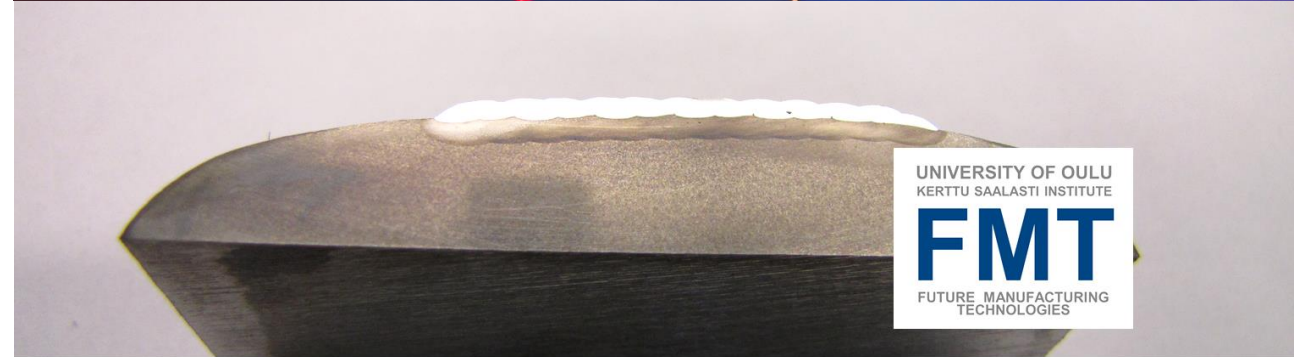
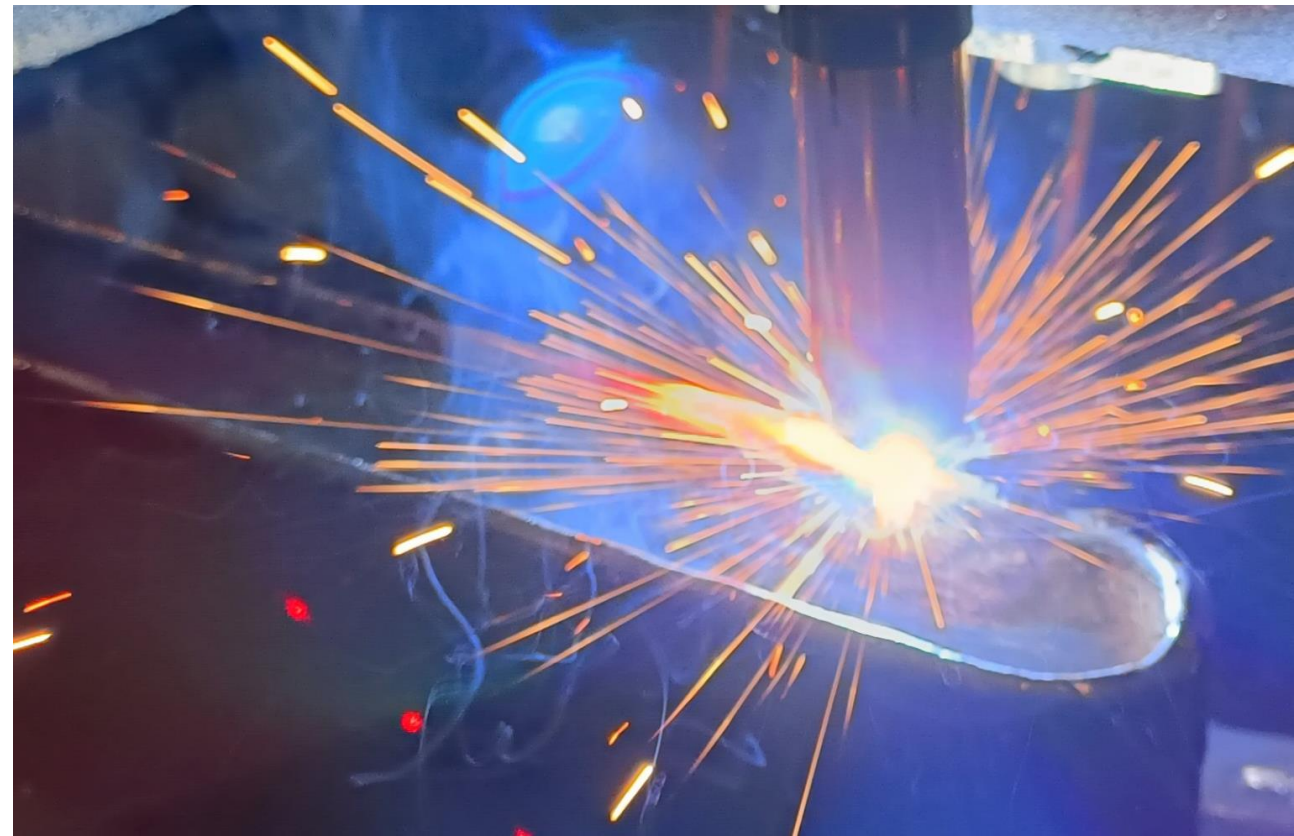

Suorakerrostuksen huomioiminen suunnittelussa

”yleisestä yksityiskohtiin ja takaisin”

UNIVERSITY OF OULU
KERTTU SAALASTI INSTITUTE
FMT
FUTURE MANUFACTURING
TECHNOLOGIES

Euroopan unionin
osarahoittama

Tuotteen ja sen rakenteen analyysi

Tekniset haasteet

- Rakenteelliset ja kestävyteen liittyvät ongelmat
- Materiaaliongelmät
- Valmistustekniset ongelmat
- Piensarjatuotannon ongelmat
- Asiakkaiden vaatimukset ja toiveet
- Räätelöinti ja kustomointihaasteet

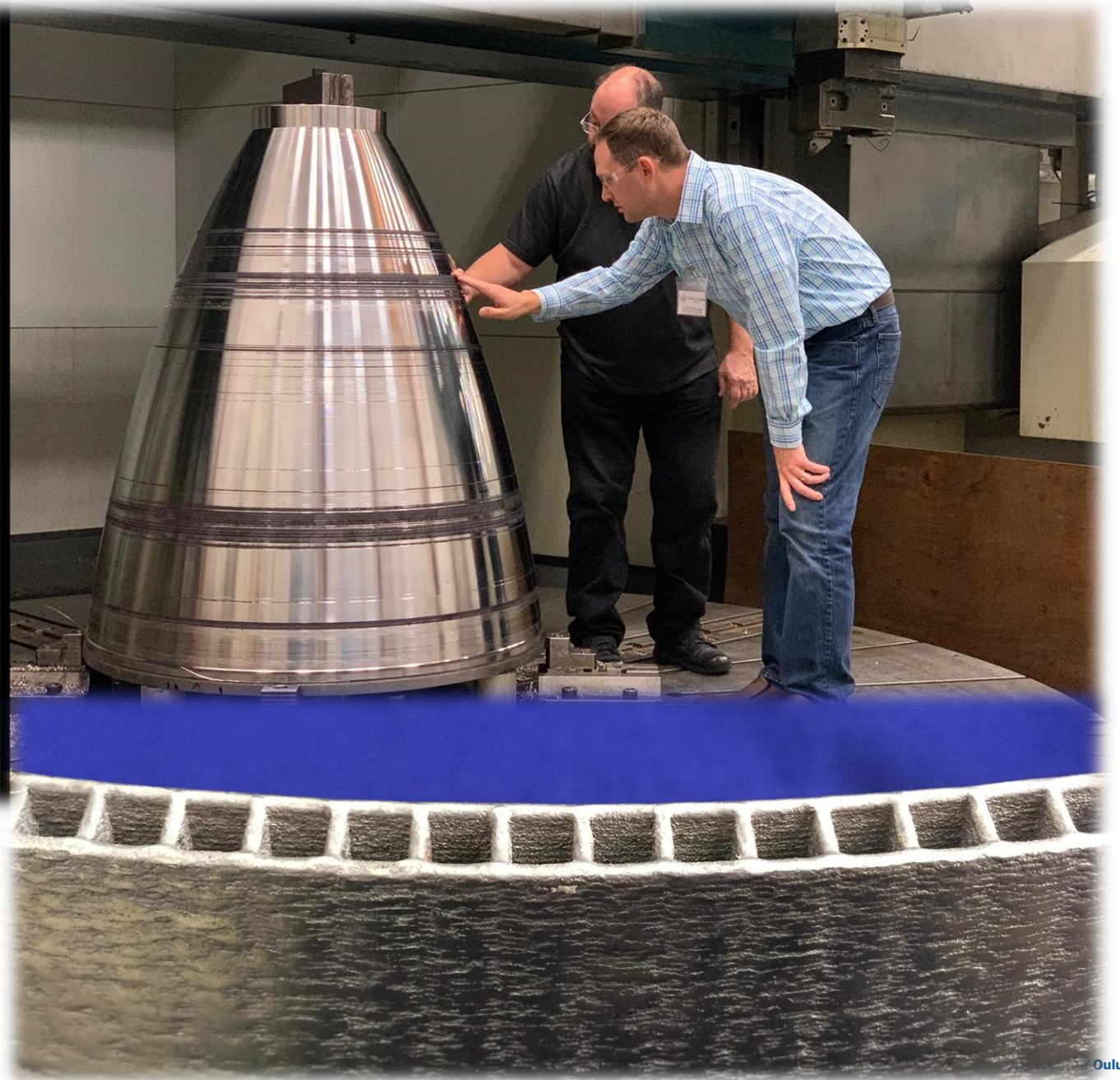
Kaupalliset ja hallinnolliset haasteet

- Osien valmistuskustannukset
- Kokoonpanokustannukset
- Ajoitus ja ajan säästö
- Tuotteen hallintaan ja tuotetukeen liittyvät asiat

• STEP 1 ja 2

- Mietitään voisiko lisäävä valmistus/suorakerrostus ratkaista ongelmia tai tuoda etua
- Toisaalta katsotaan toimitus-/valmistusketjua ja katsotaan voisiko AM tuoda lisäarvoa tai säästöjä

Source:
<https://www.nasa.gov/centers/marshall/news/releases/2020/future-rocket-engines-may-include-large-scale-3d-printing.html>

Katse rakenteeseen ja kokoonpanoon

Toimintojen yhdistäminen yhteen osaan:

- Toiminnallisuuden lisääminen:
  - o Jäähdytys/lämmitys/voitelu/johdotus yms kanavistot samaan osaan
- Työvaiheiden vähentäminen:
  - o Leikkaus, muovaus, koneistus, kokoonpanotyö...
- Suorituskyvyn nostaminen / toiminnan parantaminen rakennetta optimoimalla
  - o Rakenteen keventäminen ja parempi kestävyys (mekaaninen, kulutus yms)
- Esim. hydrauliiikan ja pneumatiikan jakotutkit

Robottihitsaus + WAAM

- Merkkaaminen hitsaamalla
- Osien/kokoonpanotyön vähentäminen hitsauspäällä tulostamalla
- Räätelöidyt piirteet tulostamalla

Valut + WAAM

- Valun korvaaminen joko kokonaan tai osiittain
- Esim pumpun juoksupyörän räätelöinti asiakastarpeen mukaan

Ja tietenkin

- Korjaushitsaukset ja pinnoitukset
- Osien muutokset ja päivitykset

Kevyttä ja kestäväää

- Materiaali (vain) sinne missä sitä pitää ollakkin
  - Tunnistetaan kaikki rakenteeseen tulevat kuormitukset ja erilaiset kuormitus tilanteet
    - Tässä etenkin dynaaminen kuormitus eri tilanteissa
      - Käynnistys, ajotilanteet, siirto, korjaus, "sallitut töttöilyt", jne
  - Tulostusalusta / esivalmis rakenne
  - Osan kiinnitys eri työvaiheissa
  - Optimoidaan geometria:
Topologiaoptimointi, Generatiivinen suunnittelu, FEM laskennan hyödyntäminen

Kimmoertoimia:

- Teräkset 200 GPa
- Alumiini: 47-80 GPa
- Titaani: 120 GPa
- Inconel: 200 GPa

- Lujuus
  - Hyödynnetään lujia materiaaleja
  - Materiaali sinne missä sitä pitää olla
- Jäykkyys
  - Hyödynnetään käytettävissä oleva tila
  - "Laajat" kuori-, ristikko- ja kennorakenteet

- **3xOikein: Oikea määrä oikeaa materiaalia oikeaan paikkaan**

Euroopan unionin
osarahoittama

Source: https://www.damen.com/-/media/new-corporate-damen/images/news/2017/11/worlds_first_class_approved_3d_printed_ships_propeller_unveiled/waampeller.jpg?rev=52387b3360274e28ac90e513e8ab4781

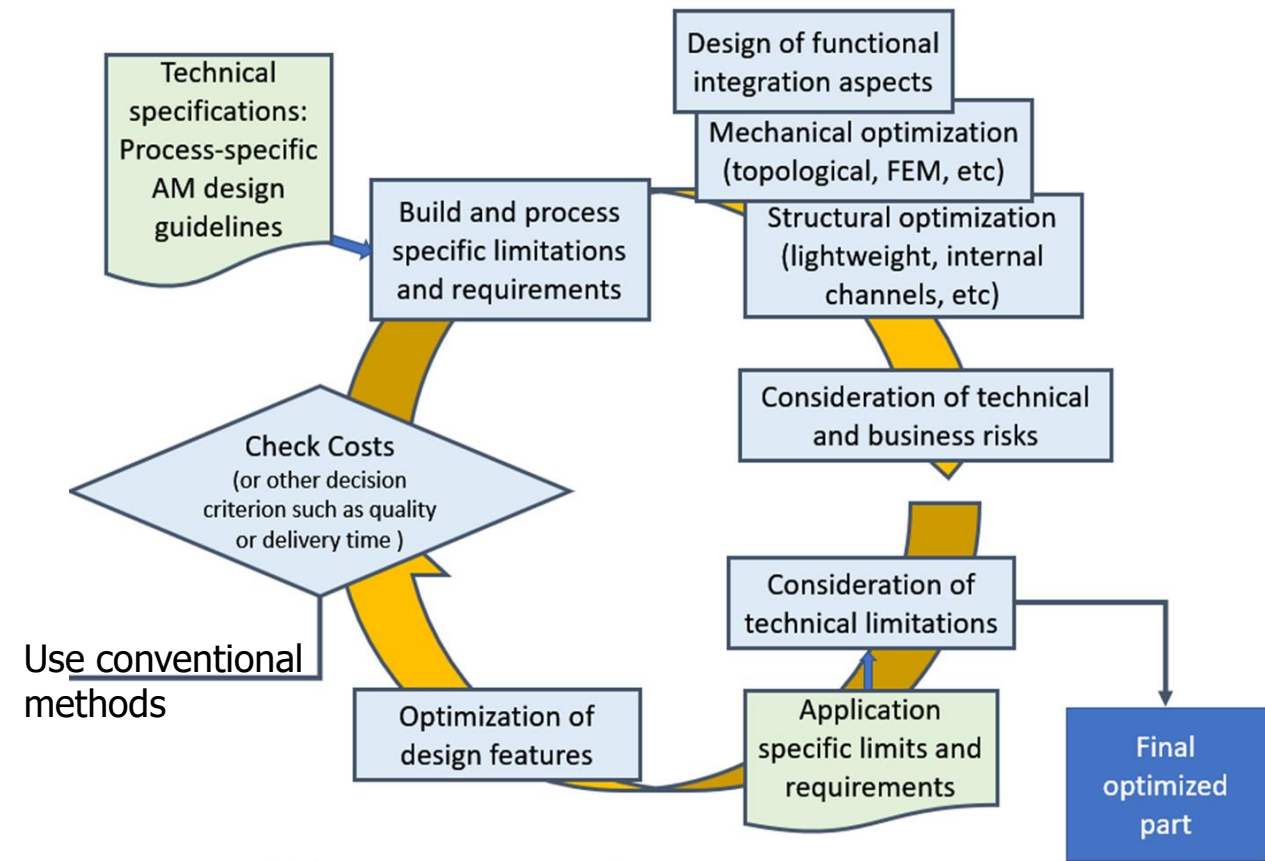

UOULU-FMT

Osan suunnittelu

- Osan toiminnallinen muoto
  - Liitynnät ja toiminnalliset piirteet
  - Tila jossa materiaalia saa olla
- Tulostusalustan paikka ja muoto
- Muodon optimointi
- Iteratiivinen prosessi!

Modified from ISO/ASTM 52910:2018(E)

Euroopan unionin
osarahoittama

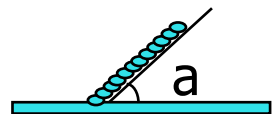
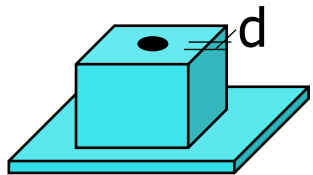
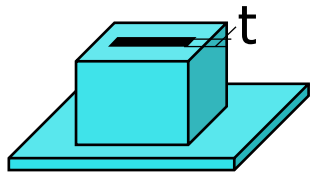
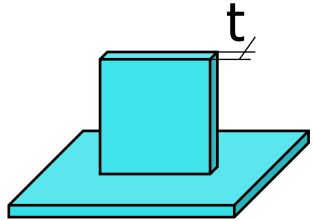

Osan suunnittelu

Tekniset yms. vaatimukset

Valmistusmenetelmän
mahdollisuudet ja
rajoitukset

Ominaisuus

Minimi seinämän vahvuus

WAAM

5-6 mm
3 mm 0.8 mm
langalla

LW-DED (*)

2,5 mm

Minimi pystysuoran raon leveys

5 mm, pienempi
todennettava

1,2 mm

Pienin pystyreikä

5 mm

2 mm

Suurin tukematon ulkonema

45° tai pienempi

65°

Pinnankarheus

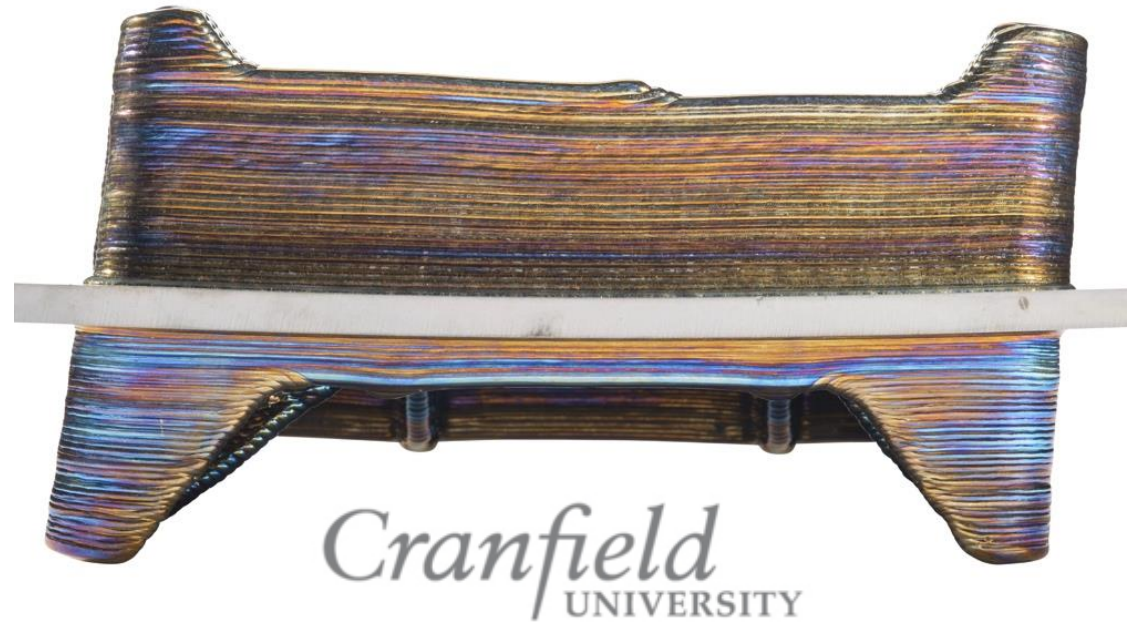
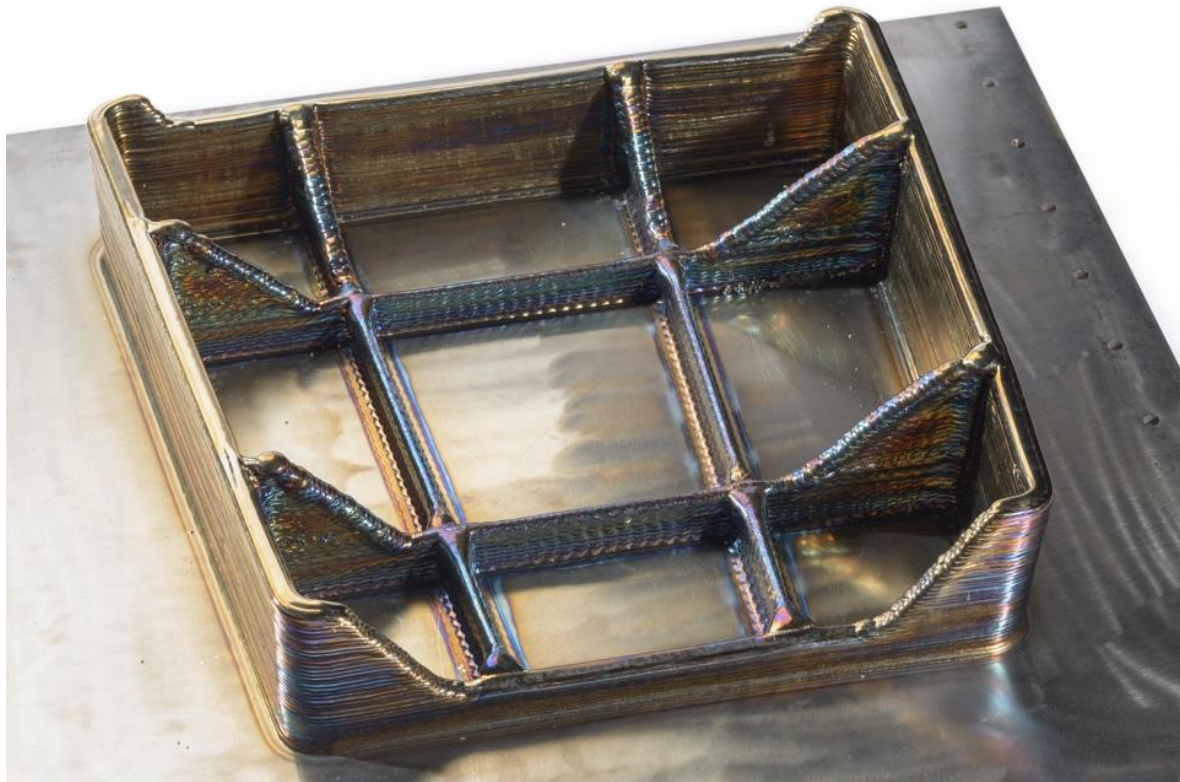
Ra 20-10

Arvot viitteellisiä! Menetelmän kyvykkyys riippuu laitteistosta, materiaalista ja langanpaksuudesta.
Tässä 1.2 mm lanka. WAAM = Fronius CMT, LW-DED = Meltio M450
(*) Meltio Design guidelines

Euroopan unionin
osarahoittama

Bombardier rib

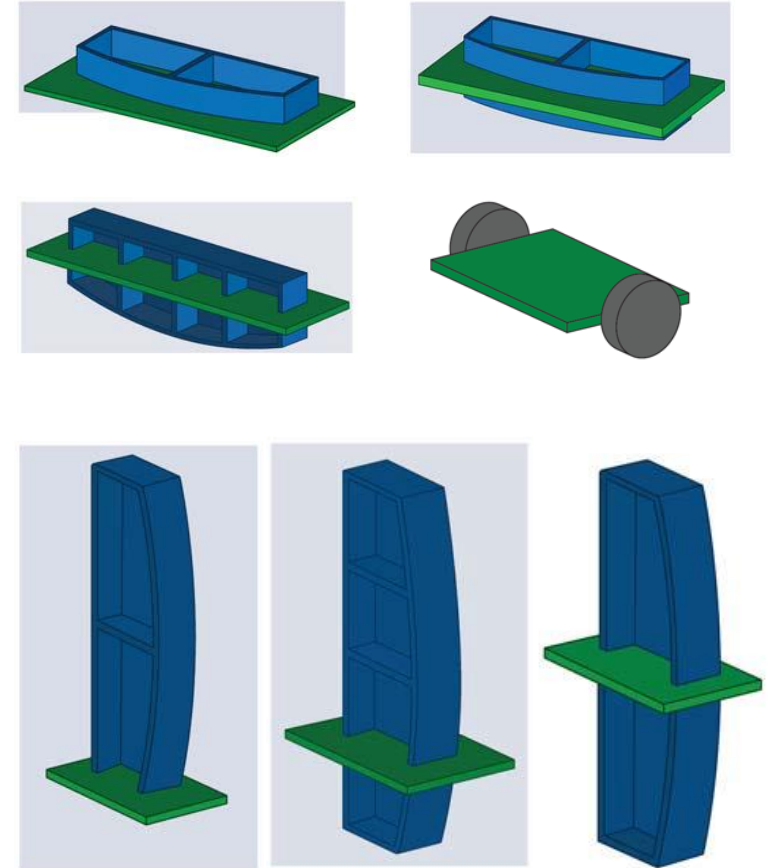
Euroopan unionin
osarahoittama

Osan suunnittelu

Rakennusalusta

- Tulostus aloitetaan rakennusalustalle
- Levy, napa, rakenne (valu, hitsattu, muovattu, jne) tai jotakin muuta
- Oltava riittävän tukeva jotta säilyttää muotonsa
- Voi jäädä osaksi kappaletta tai kappale voidaan irrottaa alustasta tai alustaa voidaan työstää muotoon leikkaamalla, koneistamalla
- Suorakerrostusta voi käyttää myös lisäämään rakenteeseen yksityiskohtia
  - Räätelöinnit
  - Osien korvaaminen
  - Voi myös käyttää merkkäamiseen

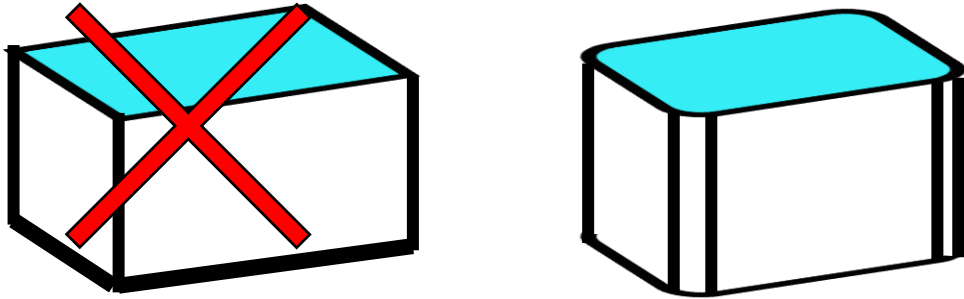
ASTM F3413-19

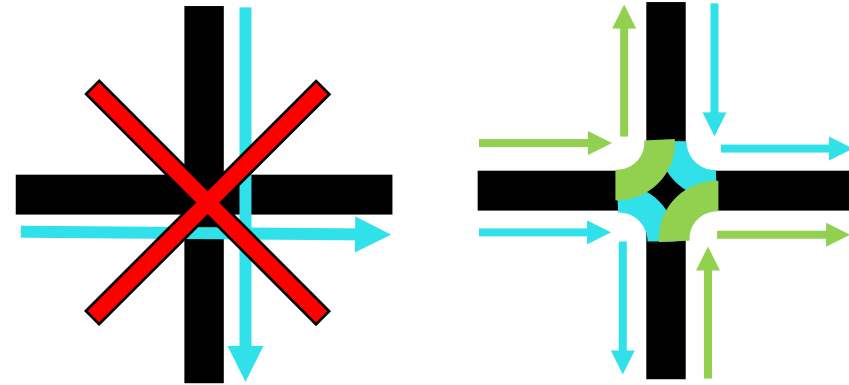
Euroopan unionin
osarahoittama

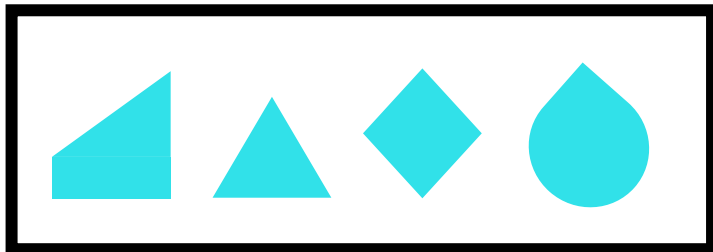
Osan suunnittelu

Suosi pyöristettyjä kulmia!

Risteävät muodot – ei hitsauspalon ylitystä

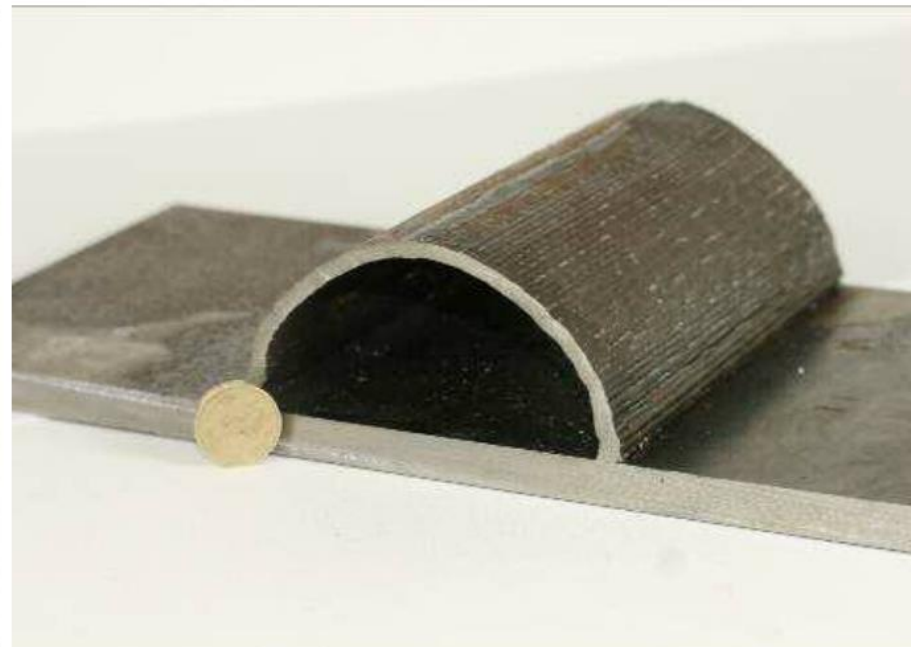
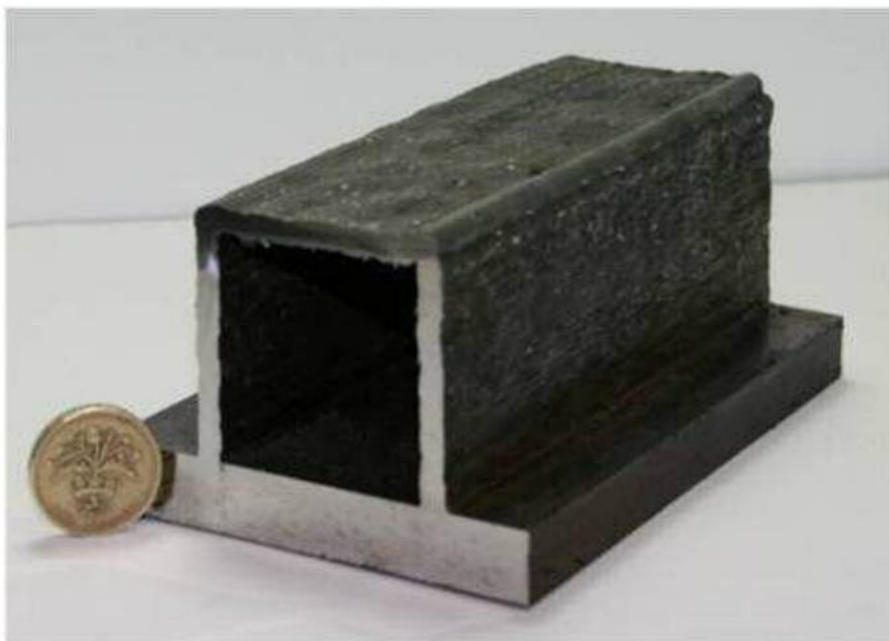

Vaakareissä ja kanavissa talo, kolmio, salmiakki tai kyynel!

Euroopan unionin
osarahoittama

Mehnen, Jorn; Ding, Jialuo; Lockett, Helen and Kazanas, Panos (2014). Design study for wire and arc additive manufacture. *International Journal of Product Development*, 19(1/2/3) pp. 2–20.

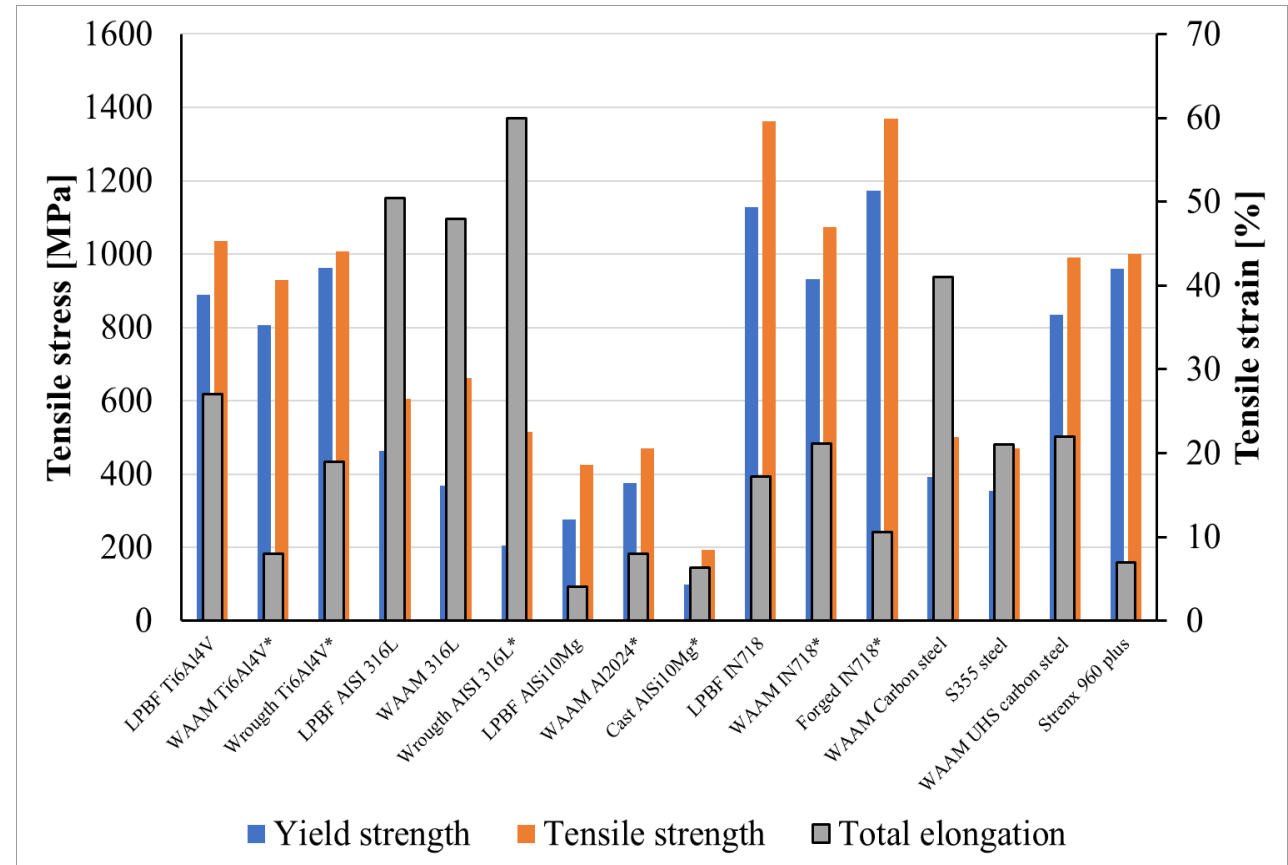

Euroopan unionin
osarahoittama

Materiaalit

- Lähes kaikki hitsauksen lisäainelangat jotka soveltuvat monipalkohitsaukseen
- Muutama DED käyttöön suunniteltu lanka
  - Esim Böhler 3Dprint AM lankasarja
- Kuten yleensä hitsauslisäaineiden kanssa hitsi on lujempaa kuin perusmateriaali mutta venymä on vaatimattomampi

DREAMS-project, DIMECC-Uni.Oulu / SSAB datasheets

Wire + Arc Additively Manufactured Inconel 718: Effect of post-deposition heat treatments on microstructure and tensile properties, <https://doi.org/10.1016/j.matdes.2019.108157>

Microstructure, defects, and mechanical properties of wire + arc additively manufactured Al Cu4.3-Mg1.5 alloy, DOI: 10.1016/j.matdes.2019.108357

Investigation into the influence of the interlayer temperature on machinability and microstructure of additively manufactured Ti-6Al-4V, <https://doi.org/10.1007/s11740-023-01192-9>

Microstructure and Mechanical Properties of Wrought and Additive Manufactured Ti-6Al-4 V Cylindrical Bars, <https://doi.org/10.1016/j.protcy.2015.07.037>

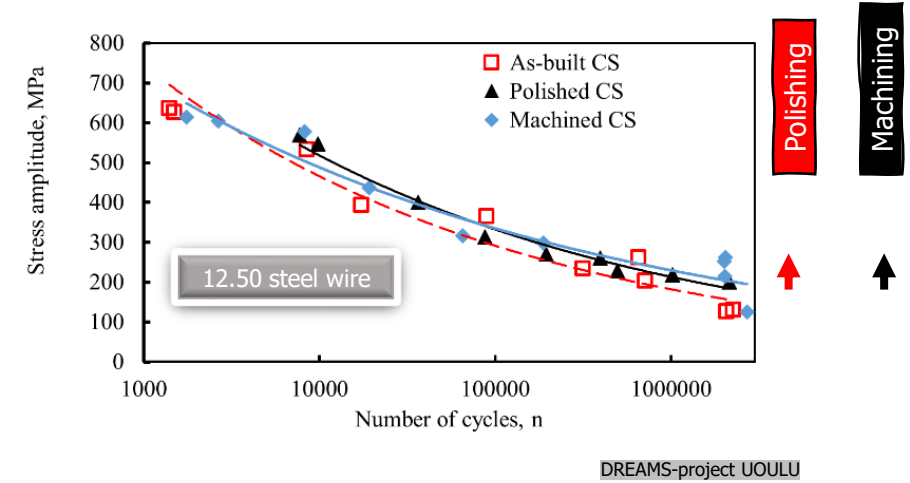
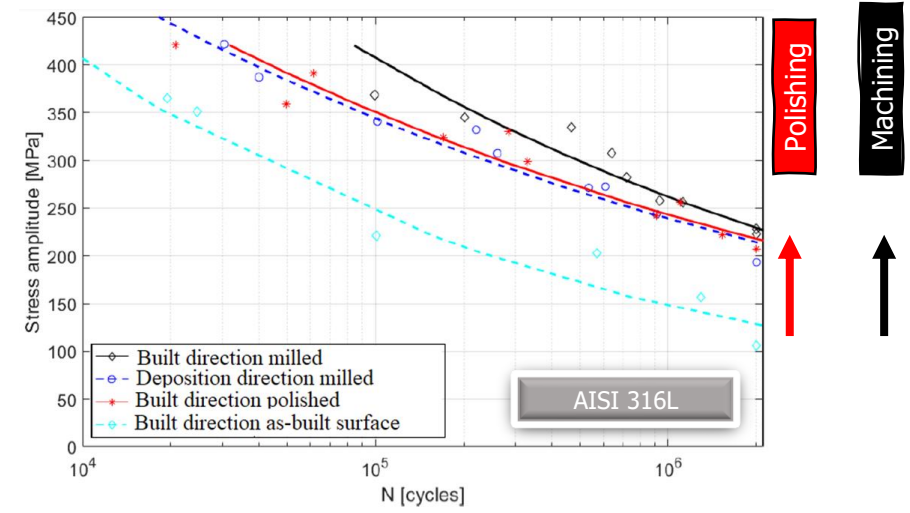
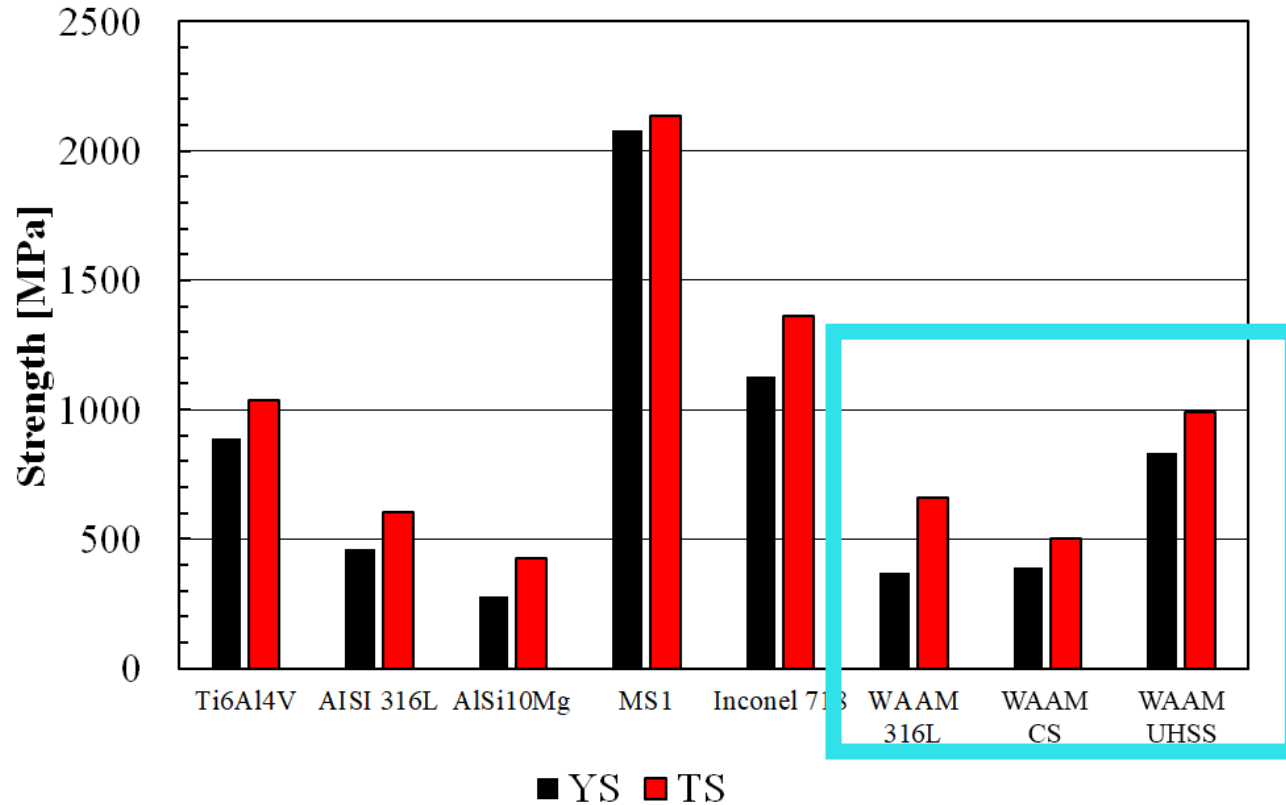
Mechanical properties and microstructure of AISI10Mg alloy obtained by casting and SLM technique

Euroopan unionin
osarahoittama

Materiaalit

Euroopan unionin osarahoittama

Yhteenvetoa

- DED standardit ja oppaat – kannattaa tutustua!
- Yleisestä yksityiskohtiin ja takaisin
- Oikea määrä oikeaa materiaalia oikeaan paikkaan
- Tulostusalustan rooli osana kappaletta
  - Levy, napa, rakenne...
- Valmistusmenetelmän kyvykkyys
- Tarkat yksityiskohdat koneistamalla

Euroopan unionin
osarahoittama

KIITOS!

FMT

**FUTURE MANUFACTURING
TECHNOLOGIES**

**Contact Information:
Development Manager Kari Mäntyjärvi
040 084 3050
kari.mantjarvi@oulu.fi**